

מבול של חיות

איך בעלי החיים מסתדרים בחורף?

גיא הרן, שנת שירות, בית ספר שדה גולן וחרמונים.

החורף כאן. הראשונים לחוות את החורף הם לא אלו שמתחת לפוך עם כוס שוקו ביד אלא בעלי החיים, וכאן ברמת הגולן כשהחורף מגיע (והוא בהחלט מגיע) בעלי החיים מרגישים זאת ומבצעים שינויים והתאמות; אבל רגע- איזה בעלי חיים יש בכלל ברמת הגולן?

ההתיישבות המועטה, תוואי השטח השונים, אזור המפגש בין היבשות וכמויות המים הגדולות באזור גרמו להתפתחותם של מגוון בתי גידול ולמגוון עצום של מיני בעלי חיים באזור הרמה. כלל מיני בעלי החיים של הרמה מהווים כמחצית מכמות המינים שקיימים בכל ישראל (!!!)-

35 מיני זוחלים (מחצית ממספר הזוחלים בארץ) .

15 מיני דגים.

7 מיני דו חיים (כול המינים הקיימים בארץ) .

מאות מיני עופות ועשרות מיני יונקים.

אך מה קורה כשהחורף מגיע? כשהטמפרטורות יורדות, שלג מתחיל לרדת והשמיים מקדירים האם גם החיות מעדיפות להתכרבל בפוך ולהישאר בבית? מחקרים רבים עסקו בנושא ובדקו מה קורה לבעלי החיים בחורף הקר של רמת הגולן.

נמצאו מספר מנגנונים להגנתם של בעלי החיים בחורף.

הראשונה היא ההגירה- העלון של החודש שעבר התייחס לנושא נדידת הציפורים בהרחבה, בעלי חיים נמנעים מהשהיה בכפור ומוצאים מזון וחום במקומות אחרים.

המנגנון השני הוא שנת החורף- מספר בעלי חיים

נכנסים למעין מצב של תרדמה למשך תקופת החורף, הם מורידים את המטבוליזם בגוף לכמעט 0 כך שהם כמעט לא צורכים אנרגיה ועל כן לא זקוקים למזון בתקופת החורף- כמוהם הדובים (הדוב הסורי היה נרדם ברמת הגולן עד 1971 אז נצפה האחרון), הנחשים ומגוון העטלפים הקיים ברמת הגולן.

המנגנון השלישי נפוץ בעיקר אצל יונקים והוא החלפת הפרווה לפרוות חורף- עבה הרבה יותר ומהווה בידוד טוב יותר כנגד הקור, הידועים בכך הם הזאבים שמחליפים פרוותם לפרווה נפוחה הרבה יותר שבתוכה נלכדים כוסיי אוויר שמבודדים את הזאב מהשלג, בנוסף הפרווה בצבע שונה שמסווה את הזאב טוב יותר בשלג של הרמה. כמו הזאב כך גם הצבוע המפוספס, הצבאים, חזיר הבר ועוד יונקים רבים.

המנגנון הרביעי הוא אחסון של מזון ואגירתו למשך החורף- כידוע בחורף המזון הוא מועט ועל כן בעלי חיים חרוצים כמו נמלת הקציר או הסנאי אוגרים מזון במחילות במהלך הסתיו, הסנאי חופר גומחות מתחת לעצים או אבנים גדולות בהן הוא שם את שללו- אגוזים ובלוטים, הוא מכסה את המחילה בעפר וישתמש במזון כשיגיע העת.

בעלי חיים רבים ייצרו לעצמם מאגר שומן רב לקראת החורף- כדוגמת הנשר שממלא את הזפק שלו בשומן לקראת החורף, ובנוסף ייבנו לעצמם מחסות שימשו לבידוד לקראת החורף- את המכסות ייבנו בעיקר משברי עצים ואדמה. יש גם שיבנו מחסה מהשלג כמו איגלו- שגם הוא מבודד מצוין כנגד הקור.

החורף כאן, החיות נערכו בהתאם, השוקו שלהן כבר רותח והפוך מוכן כבר לשינה- אז מה איתכם? את הבויילר הדלקתם?

חורף נעים וחם!